RÉSIDENCE SUPÉRIEURE AU TONKIN
DÉPOT LÉGAL

NAM THỨ MƯỜI HAI. SỐ THỨ 2138 — MỖI SỐ 0$02 — NGÀY THỨ BA 6 MAI 1924

Trung Bắc Tân Văn

中北新聞

MỖI NGÀY RA MỘT SỐ

	HANOI						
	Hanoi et les localités où il y a un bureau de poste	Cochinchine, Cambodge, Annam	Chine, Laos, Siam	Indes Anglaises, Indes Néerlandaises	Indes Françaises, Nouvelle-Calédonie	Etats-Unis, Philippines, Hawaï, Haïti	Autres pays
Một năm.	6$00	6$00	6$80	6$80	6$80	6$80	12$00
Các làng về	»	5.00	8.00	8.00	9.00	9.00	»
Các công-sở	»	5.00	8.00	8.00	9.00	9.00	»
Sáu tháng.	3.00	3.50	5.20	5.20	5.20	5.20	6.00
Ba tháng.	1.50	1.75	2.60	2.60	2.60	2.60	3.00
Một tháng.	0.50	0.60	0.90	0.90	0.90	0.90	1.00

*Les abonnements partent du 1er et du 15 de chaque mois

Toutes les lettres adressées à la rédaction doivent être adressées au directeur
61 bis, Rue du Coton, Hanoi

Fondateur : P. H. SCHNEIDER
Directeur : NGUYỄN-VĂN VĨNH
Rédacteur en chef : PHẠM HUY LỤC
Administrateur gérant : NGUYỄN V. LOÃN

Adresse télégraphique :
TRUNG BẮC-TÂN-VĂN HANOI
Téléphone n° 180

ANNONCES
Décomptées à raison de 3 lignes au centimètre de hauteur, sur 0 = 065 de large.
Une seule insertion. . . . 0$30 la ligne
Par contrat annuel
Par centimètre et par insertion. . . . . 0$15 la ligne
Réclame dans la 1re page. . . . 2$ la ligne
Annonces judiciaires et légales. 1$50 la ligne
On traite à forfait pour les contrats importants.

Ba cái vấn-đề trong tờ thông-tư của quan Thống-sứ về việc cải-lương hương-chính

(*Tiếp theo*)

Thế nào là cái chức chánh phó hương-hội như bây giờ địa-vị còn chưa được dích-đáng, quyền hạn còn chưa được phân-minh? Theo như bản nghị-định ngày 25 juin 1922, thì cái địa-vị chánh phó hương-hội do các họ trong làng cử tộc-biểu, trong các tộc-biểu lại cử lấy chánh phó hương-hội trong hội-đồng mà sự bầu-cử ấy do quan địa-phương làm tọa-chủ. Cái địa-vị như thế mà đối với một người có tài đức, có kiến-thức thì văn-bằng không có, ngôi thứ không có cũng không cần, nhưng lấy là một vị hưu-quan hay một ông thân-sĩ mà phải theo chân nỗi gót với mấy tên tộc-biểu hoặc trai cày, hoặc trai tráng mà quì-lụy luồn cúi ở dưới tay người cầm miếng ăn phần trật cũng như mình hay kem mình, mà nào có phải chỉ những quì-lụy luồn cúi mà thôi đâu; cái thể-lực đồng tiền đời nay nó thường làm sang hóa ra hèn, phải hóa ra trái; cái chức chánh phó hương-hội đối với những người có tài-đức có kiến-thức thì chỉ là một cái thú-đoạn để giúp dân giúp làng mà đối với những kẻ tài-đức kiến-thức không bằng mình thì lại là một cái bậc thang để trèo lên cái ngôi chốn ăn ngồi, choán lấy cái công danh kiêu-hãnh, mở đến miệng méo, sao cho khỏi đớp, thế tất lại quăng tiền trăm bạc chục ra mà mua phiếu bầu, mà xin sai bạch, mà vào cửa này, ra cửa nọ, vận-động một cách hèn mạt xấu-xa; những người đã gọi là có tài đức, có kiến-thức, định ra để giúp dân giúp làng mà phải cúng kẻ cái tên trong cử với cái lũ đó đã không thể nào tự hạ mà cam tâm phủ thủ chịu được rồi, huống chi cúng là người ứng-cử mà một bên thì rắc tiền vãi bạc, nào cơm, nào rượu, nào phiện, nào chè, một bên thì cứng cỗ ngang đầu, chủ tọa cũng suông, phiếu bầu cũng hốc, dù nói về tài đức kiến-thức có bên hơn bên kém thật, mà cái oai-lực ông thần tiền của lũ đó kêu cầu khẩn vái xưa nay chẳng việc gì là chẳng linh nghiệm, chưa hẳn cái tài đức, cái kiến-thức của các bậc hưu quan, thân-sĩ, người có phẩm vọng, có thế-lực đã thắng đoạt nổi chưa; như thế thì dẫu có cấp cho cái văn-bằng vinh quí đến thế nào, định cho cái ngôi thứ cao sang đến thế nào, người còn có cái khí-tiết, cái tự-tưởng, cái lòng thành thực thương dân yêu làng, cũng tự liệu là lúc xuất thân đã đề tiện thì cái sự-nghiệp cao thượng thì thỏ gì nên, mà không ai nỡ dẫn thân vào nơi ô-trọc. Ấy cái địa-vị chánh phó hương-hội đặt ra là cốt để dành phần cho những người có tài đức, có kiến-thức ở các làng mà te ra vì cái điều ấy lại thành ra ngăn cản những người ấy không có đường mà bước tới được, có phải là chưa được dích đáng không?

Còn đến cái quyền hạn chánh phó hương-hội như bây giờ thì cũng chưa lấy gì làm được phân minh cho lắm. Cứ những chức-trách của hội-đồng hương-chức đã định trong bản nghị-định ngày 25 Juin 1922 thì hội-đồng hương-chức có quyền được mà có trách-nhiệm phải coi sóc cả việc làng việc quan mà người chính-chức làm việc quan trong làng là chánh phó lý trưởng-tuần, không phải người trong hội-đồng hương-chức, chánh phó lý trưởng-tuần thì cũng được dự trong hội-đồng hương-chức, lại có thể kiêm cả cả việc làng. Cái quyền hạn hội-đồng hương-chức như thế, thành ra đối với quan cũng là người thừa hành công vụ như chánh phó lý trưởng tuần mà ở trong làng định đoạt việc làng không có chánh phó lý trưởng tuần biểu đồng tình cũng không được; một cây tre sang hộ đê, một tên phu cắt có ngựa, quan sắt chánh phó lý trưởng tuần được mà muốn bắt hội-đồng hương-chức cũng không phải không được; dịch-địa một ông hưu-quan, một ông thân-sĩ, hay một ông hội-trưởng hội nào ở Hà-nội về làm chánh phó hương-hội mà phải chịu cái tiếng vác cây tre, gánh cỏ ngựa — dù không phải vác thật, gánh thật — đem nộp cho quan thì ai là người gục đầu làm được, mà không làm thì — dù quan không quở phạt — tức là sai cái bổn-phận về chức quyền của mình rồi; bản mấy cây gạo đồng làng, đội mấy viên ngói trên miếu, chánh phó hương-hội nhóm hội đồng làm được thì chánh phó lý cũng trình chánh phó hương-hội nhóm hội-đồng làm được, mà muốn bán, muốn đọi lại tất cần phải có cái triện của thầy lý đóng vào biên-bản mới xong; cái triện ở đâu thì quyền ở đó; thuế tuy do hội-đồng hương-chức bổ, đê tuy do hội-đồng hương-chức chia, mà lúc thu thuế của dân, gán đê cho trai, không có cái triện thầy lý vẫn không được, nên nhiều khi thuế bổ ít mà chánh phó lý thu nhiều, dân không nộp nhiều thì thầy lý nhất-định không phát biên-lai, đê chia đúng mà chánh phó lý gán thặng, trai không chịu thì thầy lý nhất định không nhận đo đê, chánh phó hương hội làm gì bênh vực cho dân cho trai được; lại như trong làng có đặt cảnh-sát mà chánh phó lý cứ dung-túng kẻ vô lại chứa thổ đỗ hồ, chánh phó hương-hội cầm trắp kẻ vô lại không sợ thì làm sao mà làm chạy được việc làng: chẳng lẽ mỗi lúc mỗi đi thưa kiện tới quan, mà lại gì kiện gian bán ngay, luật lệ cũng có lúc bị tiền tài phá mất, nó trả mười mươi dấy mà có tiền khai cũng no, chứng cũng nó, chúng khẩu đồng từ, nhà sư cũng chết, quan tòa dù minh xét cũng chưa hẳn đã rõ hết được chân tình; giả-sử có một ông hưu-quan, một ông thân-sĩ hay một ông hội-trưởng hội nào ở Hà-nội về làm chánh phó hương-hội mà phải hạ mình đồng bàn với một thầy lý như phần nhiều thầy lý ở các làng ta hiện thời, tưởng đã khổ nhục lắm rồi, dừng nói lại còn bị thầy lý nào ngỗ-nghịch lấy quyền quan ma sai khiến, nào đi bắt thuế, nào đi đôn phu, thủ phát gì một đồng một chữ cũng tranh quyền, định đoạt gì việc lớn việc nhỏ cũng phá hoàng, thì du có sốt sáng vì dân vì làng không quản gì kẻ đâu chịu bảng nhưng thử hỏi cái tình-hình trong làng như thế thì còn bóng làm được việc gì ích cho dân cho làng chăng? Ay cái quyền hạn không phân-minh như thế đủ khiến cho người khá-giả đình ra gánh vác việc làng, không khỏi vì quyền-hạn bo buộc mà không thi-thố nên được việc gì vậy.

Nên thiết tưởng cái cơ sở đi mà những người có học-thức, có thế-lực trong các làng không ai chịu ra làm chánh phó hương-hội là chỉ tại thế, chứ thực không phải vì văn-bằng không có, ngôi thứ không định mà chê là giá-trị cái chức ấy còn rẻ đâu.

(*Còn nữa*) T.

Âu-châu điện-tín

HAVAS

Paris, ngày 4 Mai 1924

Đồng-minh đối với việc trù-bình

Tin Londres. — M. Macdonald và M. Theunis ưng việc lấy các khoản bảo-chứng khác thế cho sự trù bình. Các chánh-trị giới lấy làm đẹp lòng về cuộc hội-nghị ấy, vì mọi việc vừa đúng như các tờ trình của các nhà giám-định, mà lại không trái với quyền-lợi của nước Pháp.

Việc nước Afganistan

Tin Reschavar. — Các châu về miền Kohat khởi nghịch, và tước khí giới của một đội quân.

VÔ-TUYẾN ĐIỆN

Bordeaux, ngày 5 và 6 Mai 1924

Cuộc bầu cử nguyên-lão nghị-viện

Trong cuộc bầu cử nguyên lão nghị viên ở quận Indre, một người về đảng Cấn-tiến được 310 phiếu trúng cử, một người về đảng Cộng-hòa tả phái được 295 phiếu, hỏng.

Việc nước Afganistan

Các châu Hồi-hồi về miền Kohat, khởi nghịch không chịu mấy khoản chánh cải của quốc-vương Afganistan, vì bọ cho là trái với các khoản trong luật Hồ-hồi. Quân nước Afganistan kháng cự với đảng khởi-nghịch.

Cavite, ngày 3 Mai 1924

Cuộc bay vòng thế giới

Tin Filsapa. — Người ta lo rằng thiếu-tá Martin đi liên Dutch Harbour bị hại ở đâu, vì không đâu trông thấy tàu bay của thiếu-tá cả.

Một cuộc đấu võ

Tin Vienne. — Võ-sĩ Carpentier đấu võ với võ-sĩ nước Anh tên là Arthur Townley, đến keo thứ hai thì võ-sĩ Townley bị thua.

Việc nước Nga

Tin Moscou. — Chánh-phủ Quá-kích nước Nga đổi lễ ngày 1er Mai không diễn-binh như mọi năm xưa nay chỉ làm lễ kỷ-niệm trước lăng Lénine mà thôi.

MỘT CÁCH TỔ CHỨC CÁC CUỘC THÁM HIỂM

Trong năm nay, nhà thám hiểm Amundsen sẽ dùng tàu bay bay từ Âu-châu sang Mỹ-châu qua Bắc-cực. Nước Na uy và nước Hoa kỳ đã điều-đình với nhau để thí nghiệm đặt một cuộc chở thư qua Bắc-cực. Trong cuộc chở thư ấy chỉ nhận một thứ tin-thiệp làm một lối riêng mà thôi. Các tin-thiệp ấy thu lại ở New-York, rồi chở tàu đến Na-uy, đến đấy sẽ gián một thứ tem riêng, và đóng một cái dấu riêng. Tàu bay chở tin-thiệp từ Na-uy qua Bắc-cực, đến Mỹ-châu mà đỗ xuống ở Alaska, từ đấy lại chở đến New York. Đến New-York, mỗi cái tin-thiệp sẽ để vào phong bì, mà gửi đi các nơi. Gửi mỗi cái tin-thiệp như thế mất một dollar. Đó cũng là một cách rất độc đáo để tổ chức các cuộc thám hiểm vậy.

VẬN UYÊN

Ngày xuân mừng cụ già

Chúc cụ trăm năm hưởng lộc trời,
Thong dong hầu rượu tối thư chơi.
Bước thua nhường nọ cách đàn con trẻ,
Tranh cạnh làm chi cái cuộc đời.
Phú quí chẳng màng thân nhẹ nhõm,
Lợi danh không vướng dạ yên vui.
Sớm khuya hầu bạn cùng non nước,
Tăng các vui vầy trí thảnh thơi.

Xuân nhật hoài ngâm

Để sinh vào chốn bụi hồng,
Đỗ ai thoát khỏi cái vòng lợi danh.
Rắt vào trong cõi phù-sinh,
Con thuyền ngh'a-vụ lênh đênh bể trần.
Còn trời còn đất còn xuân,
Xuân nay chưa thỏa còn phần xuân
Cảm hoài riêng có mấy câu, [sau.
Ai buồn lắc đa, ta đan bên lòng.

Thơ rằng:

Nhớ lại xuân xưa ta ở nhà,
Xuân này ta đã lệch phương xa.
Hương-quan khi trước đông bè bạn,
Khách-địa bây giờ vắng mẹ cha.
Mừng tết tươi cười vỏ số kẻ,
Sẵn xuân thui thủi một mình ta.
Còn trời còn đất còn non nước,
Còn được chơi xuân chẳng ngại mà.

Xuân nữ thán

Đêm xuân một ngọn đèn tàn,
Bâng khuâng không ngủ dạ càng xót xa.
Phòng riêng thơ thẩn vào ra,
Đường gấu nghĩ ngợi, nỗi xa lo lường.
Lưng trời tiếng nhạn kêu sương,
Tơ sầu trăm đoạn vấn-vương trong
Mịt-mù nam bắc tây đông, [lòng.
Biết người danh-sĩ anh-hùng là ai?
Hỡ sinh ra phận nữ-hài,
Dở hay nào rõ, sắc tài khôn phân.
Thôi thôi phó mặc hồng-quần,
Ngó Lão chẳng ngại Tấn Tần không lọ
Ngán thay cái kiếp liễu-bồ,
Bụi hồng ngậm mãi cũng mờ mất xanh.

Dương-đình-Tây

Cuộc điều-tra về việc làm tự-điển Việt-Nam

Định nghĩa hai chữ lục và xanh

Tôi xem báo ngày thứ bảy (3 Mai 1924) thấy ông Tôn-thất-Quán muốn hỏi ý kiến của độc giả về nghĩa hai chữ « lục » và « xanh » để phân biệt hai mùi ấy. Việc ấy là một việc công ích cho quốc-văn, vậy tôi xin bàn góp mấy lời.

Ông Quán nói ở đường-trong hai mùi « lục » và « xanh » có phân biệt rõ ràng; theo chữ tây, « xanh » là « bleu » mà « lục » là « vert ».

Tôi thiết tưởng ở ngoài này, chúng ta cũng có phân biệt hai mùi ấy, nhưng một cách khác. Mùi « xanh » gồm một nghĩa rất rộng mà « lục » thì chỉ dùng cho một mùi được mà thôi. Ví dụ: mùi lá cây, mùi cỏ, mùi lá ma, mùi chim trả, mùi da trời, v. v. cũng cho là « xanh » cả, còn mùi lục thì nghĩa hẹp lắm, chỉ dùng vào mấy tiếng, phẩm « lục », thất-lưng « quan lục » v. v. cho nên ít nghe đến, như ông Vũ-đình-Long đã nói ở quý báo.

Ngoài Bắc chúng ta, muốn phân biệt hai mùi « bleu » và « vert » thì kem thêm chữ ngoại vào, như xanh b ếc, xanh da trời » bleu », xanh da hạt, xanh lá mạ (vert) xanh như mắt mà, vân vân.

Dùng chữ « xanh » như thế có lẽ cũng hỗ đồ thật, nhưng nghe đã quen tai, đổi lại cũng khó, nên phải nương cửu « ơ » để để phân biệt.

Chữ « xanh » chắc là mượn của Tàu, và ở chữ « thanh » mà ra, như thanh-sử dịch là sử xanh. Nếu như vậy thì chữ « thanh » cũng rộng nghĩa như chữ « xanh » của ta, vì mùi « thanh-thiên » khác mùi da trời nhiều lắm.

Còn chữ « ơ » cũng là chữ mới đặt và mượn của tiếng tây, vì ơ để giặt quần áo trắng, tức là « bleu » của tây vậy.

Tôi không biết ở đường trong dùng chữ « lục » vào những mùi như thế nào, như gỏ ngoài này thì mùi « lục » tức là mùi cánh con châu-chấu (ăn nhọn), vì phẩm « lục » và phẩm « cánh chấu » cũng là một vậy.

Bây giờ muốn định nghĩa hai chữ « lục » và « xanh » ra thế nào, tôi xin viện mấy câu quốc-văn để làm chuẩn đích.

Như trong phò tiêu-thuyết của Nguyễn-hữu, có những câu này:

Trời « xanh » quen với mầu hồng
Cỏ non « xanh » rợn chân trời.
Lễ là Tảo-mộ, hội là đạp « thanh ».
Dẫu xe ngựa đã rêu lờ mờ « xạch ».
Vườn hồng chỉ dám ngăn rào chim « xanh »
Chậu mấy mặt nước một màu « xanh xanh ».
Mất « xanh » chẳng để ai vào phải không?

Trong Chinh-phụ ngâm cũng có câu « Xanh » kia thăm thẳm từng trên.

Xem từng ấy chữ « xanh » mỗi chữ nghĩa một khác, đủ biết chữ « xanh » gần một nghĩa rộng lắm.

Còn mới « lục » không thấy mấy khi dùng đến. Duy chỉ có mấy câu như:

Mụ càng tô lục chuốt hồng.

Nào người tích « lục » tham hồng là ai.

Trong hai câu ấy, chữ « lục » nghĩa là « vert » thật, nhưng dùng làm nghĩa bóng cả.

Vậy tôi thiển nghĩ như thế này:

Chữ « vert » cứ dịch là xanh, còn chữ lục để dịch riêng « vert foncé ». Chữ « bleu » nên dịch là xanh da trời hay xanh biếc. Nếu muốn có phân biệt hơn, thì dùng chữ « lơ ».

Như vậy mới có thể tránh được những sự lầm lẫn đáng tiếc.

Ở nước ta các mùi hay dùng lẫn lộn cả, có khi trắng nghĩa là đen, vàng nghĩa là đỏ; như ta thường nói « tịnh vàng » và « Bạch-đinh » có phải trái hẳn nghĩa không?

Trần-trọng-Khôi

CHỚP BÓNG TRÊN XE HỎA

Nay mai các xe hỏa tốc-hành từ Londres đến Ecosse, sẽ có một toa riêng đặt cuộc chớp bóng, làm cuộc chơi vui cho hành-khách. Mới đây chuyến xe tốc-hành Flying-Scotsmann khởi bành ở nhà ga Kingla Cross cũng đã thử đặt một toa chớp bóng, hành-khách lấy làm vui thích lắm

LỜI ĐÀN BÀ

Con mắt thiên-hạ sáng như đèn

Phàm việc gì đã làm ra, tất là không giấu ai đặng hết thảy, muốn cho người ta đừng biết, trừ phi đừng làm. Nếu làm mà còn e trước lệ sau, thế là toàn điều bậy điều đỏ, trái với lòng lành.

Tục ngữ có câu: « con mắt thiên-hạ sáng như đèn » nghĩa là không che lấp sự tội chi mình đặng đâu, những người có quyền chức, có tiền có của chớ cậy rằng lấy thế lực, lấy tiền của, mà muốn làm gì đặng nấy, rồi ấp-ủm dè-nèn người ta không cho ai nói đến việc lỗi của mình; thiên-hạ cái sự gì càng giấu kín, họ lại càng tưng nói, hình như cái của quí, si ai cũng thích, giả-sử n' u câu chuyện một vài người biết, nhiều người chưa biết thời câu chuyện ấy tất phải có giá-trị, cho nên việc kín người này nói với người kia nghe mà biểu giấu kín, thực như biểu họ truyền, bà việc ấy ra cho mau đó mà thôi, lý thế như vậy bao giờ cũng đã thành như công-lệ sẵn, là vì thói đời người thành thực đã hiếm, mà lại thành thực với việc phải còn chưa có ai, huống nỗ thành thực với việc trái, thì đủ kể trung tín đến đâu cũng không khỏi tiết lộ, vì người ta nghĩ việc quái-gở mà ăn-ác tợ hồ như trưởng-ác cho kẻ phạm tội, thà nói ra để may có bỏ-cứu lại chút nào chăng, kẻo người làm điều bậy vẫn nghĩ u-u minh-minh, mình làm ra thì mình biết, chớ còn có ai nữa, nhược bằng cứ cậy cái con mắt thiên hạ sáng như đèn mà đọc đi đọc lại năm bảy lượt, tự nhiên trong lòng phải ấy nảy nhiều ít rồi đổi lẫn các tánh tự đặc cũng dễ.

Ôi, có cái dở của mình mà mình không biết, lỗi ấy còn chưa mấy, có cái lỗi của mình mà mình biết, biết thì biết mà vẫn cứ làm, làm lại ung dừng ai nói, đó mới thực là mau-muội quá lắm, song họ không biết suy xét, chớ trong đời có cái gì để yên không lời bình phẩm đến bao giờ, bởi những lẽ phải lẽ trái, điều hay điều dở mới gây nên cái phong hóa cho xã-hội, văn-minh với giã-man do ở chỗ đó mà ra cả. Người văn-minh không hay làm sự mờ ám, đã đối người mà lại đối cả mình.

Ngày nay đàn bà con gái đã nhờ ơn khai hóa, học-thức đã rộng, trưởng cũng nên để tâm suy xét cách cư-xử ở đời sao cho hợp phép, làm chớ nghĩ mông mênh quá những bỏ những việc gần-gũi bên mình là những cái nết-na khuôn phép, làm cho con mắt người ngoài soi xét đến, cho là có vẻ mà không có ruột. Còn những người xa nay không bề theo lân-học thì nên giữ tính thiệt-thà chất-phác là hay, chớ ngộ nhận hai chữ văn-minh mà làm càn, bỏ đi bộ đứng kiểu ngạo, cách nói cách làm sỗ sàng, làm cho ra người thạo, nghĩ người đời thấy thế là choáng mắt không còn phân-trong đúc ra thế nào, câu nghĩ ấy là lầm, khi nào con mắt thiên hạ cũng sáng như đèn cả.

Đạm-Phương nữ-sĩ

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)

CUỘC BAY TỪ PHÁP SANG NHẬT

Trung-úy Pelletier d'Oisy bay sáu giờ đồng-hồ được một nghìn ba trăm kilomètres, đã tới Agra ngày 3 Mai. Giới nóng dữ dội, nên vải căng cánh tàu bay có chỗ hơi bong ra. Trung-úy lại bay một độ đường nữa, và đã tới Calcutta ngày 5 Mai.

MỘT CÁI HỎA TAI DỮ DỘI Ở SƠN-ĐỒNG

Ngày 29 février mới rồi, ở Choutsun gần Tsinan có xảy ra cái hỏa-tai dữ dội. Số nhà ở và cửa hàng bị cháy cộng là hai trăm cái, nhà cửa bị hư-hỏng không ở được có tới một nghìn. Ba trăm người chết, bốn trăm người bị thương.

Lửa vụt bốc lên, nên nhiều người bị chết cháy. Nhân dân rất là kinh-hoảng, những quân dầu trộm đuôi cướp bèn ở đi cướp bóc; người bị thương và người chết nằm ngổn-ngang ở ngoài phố. Lắm người chết cũng vì không ai chạy chữa cho. Số tổn-hại có tới một triệu bạc.

Cuộc thi thơ

Của Ngô-tử-Quyên nữ-sĩ

MMCCCXLI

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Không miếu nguy-nhiên vững cột đồng.
Đức rộng mở mang khoa tử giáo,
Lòng hiền bao quản tước tam công.
Văn văn bằng chốc tràn sông Nhị,
Cụu học còn đây tạc núi Nùng.
Đỗ-hội Bắc, Nam, Âu lại Á,
Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long.

Lã-đức-Diễn
Làng Đại-đồng, Hà-đông

MMCCCXLII

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Miếu Khổng xây nên trải mấy đông.
Sông Nhị nguồn khơi theo mạch cũ.
Núi Nùng bia tạc để sau chung.
Nay nhờ báo-quán tô thêm vẻ.
Nghĩ đến tiền-nhân vẫn nhớ công,
Mượn bút thay lời xin nhắn nhủ,
Ai ơi, thử đứng lại mà trông.

Nguyễn-Lương
Thư-ký sở Hỏa-xa, Lang-sơn

MMCCCXLIII

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Cửa Khổng sân Trình đó phải không?
Lễ nhạc còn theo thời từ đại,
Văn luận nào khác hội tam đồng.
Sông Thù hoạt bát dòng sông Nhị,
Núi Thái nguy nga đỉnh núi Nùng.
Đất có nắm châu trời có một,
Giữa trời vẳng nhật vẫn soi chung.

MMCCCXLIV

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Văn-miếu còn truyền trước Phán-cung.
Rán kẻ ngu ngoan ba tiếng đạc,
Nhắc người đạo nghĩa một hồi chung
Thử xem tượng tượng bia bia đó.
Đừng nghĩ hong hong bai bái không.
Sư tổ tôn ta ta nhớ mãi,
Hỡ Tây lai láng bong trăng trong.

Lê-trọng-Nguyên
Phụ-giáo trường Hồi-cù, Thanh-hóa

MMCCCXLV

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Văn-tự từ xưa Lý-Thanh-tông.
Văn sâu kính vâng tôn Khổng-tử,
Vật nặng lễ vật tổ Chu-công.
Bia Lê nên Lý vẫn khoa-giáp,
Gió Mỹ mưa Âu vạt lạ lùng.
Hỏi nước văn-minh văn-vật lắm.
Thăng-long văn-vật có hay không?

Lê-trọng-Tân
Học-trò trường Hồi-cù

MMCCCXLVI

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Mộ đạo ai ai cũng một lòng,
Dưới các Khuê-văn dùng ngựa tới,
Trước nhà Quốc Giám ghé dù trông.
Gió mưa Âu Mỹ tâm chưa lạnh,
Hương lửa xuân thu dạ vẫn nồng.
Học mới mở-mang luân-lý cũ,
Nhà thời con hiền, nước tôi trung.

Nguyễn-thị-Vân
Nữ-sĩ trường Hồi-cù

MMCCCXLVII

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Lễ nghĩa lưu truyền khắp cõi đông.
Miếu mạo gây nền từ Lý-Đế,
Cung tường đúng vững với non sông.
Chương-thường cột cai chưa di-dịch,
Đạo đức danh thơm vẫn ngát nồng.
Tiến hóa sau này tuy đổi mới,
Văn-minh thuở trước bảo tồn chung.

Nguyễn-Xương, Phan-thiết

VIỆC HANOI

Thời-tiết

7 giờ 32 độ
15 giờ 37 độ

Lịch ngày mai

Dương-lịch
Thứ tư, 7 Mai 1924
S. Stanislas

Âm-lịch
Mồng 4 tháng tư, năm Giáp-tí
Ngày Bính tuất
Hành Thổ Sao Sâm. Trực Chấp
KỴ Tác-tác, Ngật khuyển
NGHI Tế-tự, Mộc dục, Hôi-thú, Thương biểu Nhập học, Toán-thổ, An-táng

Giá bạc. Kể từ ngày 6 Mai 1924, giá bạc ở kho Nhà-nước định là 8 f. 08

Thị giá quốc-trái. — *Ngày 6 Mai 1924* 3% 54,70. — 3% Thứ hoãn vốn dân 66,50. — 4% 1917 57 90. — 4% 1918 56,95 — 5% 1915-1916 69. — 5% 1920 85. — 6% 1920 86 20.

Tòa án cai-trị. — Tòa án cai-trị đến sáng ngày thứ tư 7 mai sẽ họp tại tòa Thượng-thẩm Hanoi, do quan cố-vấn Préau chủ tọa.

* * *

M. Ecket (Louis) quan cai-trị hạng nhất, luật-khoa cử-nhân, nay làm lĩnh chức Cố-vấn tại Tòa-án cai-trị tại Hanoi thay quan cố-vấn thực thụ Reydellet nghỉ vắng.

Thể lệ vào học trường Cao-đẳng. — Quan Học-chính tổng-trưởng bá cáo cho những người thiếu niên, đến ngày khai trường tháng octobre này muốn xin vào học một ban nào trong trường Cao-đẳng được biết rằng đơn xin phải đệ đến nha Học-chính, tòa ba (Direction de l'Instruction Publique, 3e Bureau) và do quan thủ-hiến bản xứ mình ở chuyển giao cho.

Vậy các đơn ấy phải gửi cho quan Khâm sứ, Thống-sứ trước ngày 20 juillet.

Những đơn nào mà gửi thẳng đến nha Học-chính thì không xét và sẽ gửi trả lại, tiền phi-tổn thi học-trò phải chịu lấy.

Các đơn xin vào học

Các đơn xin vào học phải đính theo những giấy sau này:

1° Giấy khai-sinh hay là giấy nhận thực thay cho giấy khai sinh.

2° Tư-pháp lý lịch (extrait du casier judiciaire)

3° Giấy kiểm-hạnh.

4° Giấy nhận thực về sức khỏe có giản ảnh (trên ảnh phải có chữ thầy thuốc ký tên).

5° Giấy cam đoan làm bằng tín chỉ và có chữ quan cai-trị bản hạt ký, xin làm với Nhà-nước ít ra cũng 10 năm, kể từ khi tốt nghiệp ở nhà trường bằng không thì phải hoàn lại số tiền cơm trong khi học.

Nếu người học-trò hãy còn là vị thành-niên (mineur) thì giấy cam đoan ấy phải đính theo một tờ khai của người cha hay người thay quyền cha cho phép người con được ký giấy cam đoan ấy và chính mình cũng phải cam đoan hoàn lại Nhà-nước số tiền cơm của người con. Giấy khai ấy phải làm bằng tín-chỉ và có chữ quan cai-trị bản hạt ký chứng thực (vào trường Thương-mại thì không phải làm tờ khai này).

6° Nếu người học-trò muốn xin học-bổng, thì phải có một tờ của quan tỉnh nhận thực rằng cha mẹ không có thể nuôi cho con học tại Hanoi được, (tiền phi-tổn mỗi tháng chừng 30 đồng), giấy nhận-thực ấy phải có chữ quan cai-trị đàn-áp tỉnh ten.

7° Bản sao các văn bằng.

Nếu vì mới thi đỗ xong mà văn bằng chưa được lĩnh, thì phải đính một tờ của quan đốc trường nhận thực là thi đỗ cũng đủ.

8° Một tờ giấy của quan đốc (hoặc các quan đốc) trường học mà người học-trò đã theo học trong ba năm cuối cùng, nhận thực rằng không bị phạt nặng về kỷ luật (duổi hẳn hay là duổi tạm).

Lời dặn. — Những người xin vào học mấy trường trong một đơn thì phải kể thứ tự những trường nào là mình ước được vào hơn nhất. Vì số học bổng làm lưu-học-sinh hãi lắm, cho nên những người xin vào học phải nói rõ rằng gia-quyến có thể lo cho ăn học làm tại gọo-học-sinh (externe) không.

Lấy vào học. — Những người được lấy vào học thì cứ theo thứ tự như sau này:

1° Học-trò có bằng tú-tài Tây hay là bằng tú-tài bản-xứ hoặc bằng Tiền-học cao-đẳng tây (B. S.);

2° Những học-trò có bằng Thành-chung mà đã theo học ban tú-tài bản xứ được hai năm (như vậy phải đính một tờ giấy của ông đốc trường mình nhận thực cho);

3° Xứ Cao-mên và Ai-lao thì học-trò có bằng Thành-chung và tính đến ngày 1er Octobre 1923 là 20 tuổi cũng được vào học (còn ở Trung, Bắc, Nam, tạm kỳ khi nào số người có bằng thành-chung mới được vào học).

Vào trường Thương-mại và trường Công-chính thì những người có bằng Thành-chung và 19 tuổi cũng có thể được vào.

Các tân cựu học-sinh trường Nam sư phạm thì phải có giấy quan thủ hiến bản xứ ưng thuận mới được vào học.

Những người đang công sự nhà nước mà được vào trường Cao-đẳng thì đã được thụ rồi thì phải xin nghỉ giả hạn, hễ còn tập sự thì phải từ chức. Khi trình những giấy chứng thực rõ thì mới được vào hẳn.

Những người được vào trường Cao đẳng thì sẽ có giấy báo tin cho biết và mỗi người được một cái giấy đi đường đến Hanoi. Trừ những người ở Bắc kỳ không kể, còn thì ở các xứ đều phải có giấy căn-cước (titre d'identité) theo như nghị-định ngày 9 Novembre.

Những người thi cáo

Ngoại số học trò có văn bằng lấy vào trường Thương-mại và trường Công-chính, đến nửa tháng Août sau lại có kỳ thi mở tại Hanoi, Saigon, Huế và Pnom-penh lấy một số vào hai trường ấy. Khi nào nhất định thì sẽ có giấy yết thị sau. Đơn của những người tình-nguyện ứng thi phải:

1 Đính những giấy đã kể ở trên cũng y như những người có văn bằng vậy.

2 Khai chỗ ở cho rõ.

3 Đệ thẳng đến quan Thống-đốc, Khâm sứ hay Thống-sứ xứ mình ở trước ngày 10 juillet (Những đơn xin ứng thi mà gửi thẳng đến nha Học-chính thì không nhận và sẽ gửi trả lại, tiền phi-tổn thì học-trò phải chịu lấy).

Việc tu bổ cầu sông Cái. Nghị-định quan Toàn-quyền ngày 26 avril cho công chúng đi lại thì cố định cả thể lệ về việc tu bổ là thế nào.

Cứ theo như thể lệ ấy thì việc tu bổ và việc chữa hai bên cầu và việc quét dọn tiếp đến thì thuộc về sở Hỏa xa, còn tiền phí-tổn về các việc ấy thì do sổ dự-toán chung phải chịu và tính vào khoản tu bổ các đường thuộc địa.

Việc chữa những phần bằng sắt ở cầu, không phải về hai bên, thì tiền phí-tổn cũng do sổ dự-toán chung phải chịu một phần chia bảy.

Còn những đường vào cầu thì sở Lục-lộ Bắc-kỳ phải chịu.

RẠP CHỚP BÓNG PALACE

Chương trình từ ngày chủ nhật 4 đến ngày thứ ba 6 Mai 1924

LA FILLE DES CHIFFONNIERS

Bi-kịch chia làm hai đoạn

Do MM. Antoine, Bourgeois và Ferdinand Dugué soạn

M. Berlia De Jolis tuồng đặt ảnh.

RẠP CHỚP BÓNG PATHÉ

Chương trình từ thứ sáu 2 đến ngày thứ năm 8 Mai 1924

ĐI XE ĐẠP QUANH NƯỚC PHÁP VÒNG I RƯỠI 17

MỘT ĐÁM CƯỚI TO

CÁI VƯỜN KHOÁI LẠC

Hí-kịch chia làm bốn phần

THỜI-SỰ PATHÉ

Lời dặn. — Sau phần thứ hai về tích CÁI VƯỜN KHOÁI LẠC thì entr'acte.

Tòa Thượng-thẩm. — Sáng hôm nay tòa Thượng-thẩm xử những việc sau này:

Chữa đồ ăn cắp. — Tòa án Trừng-trị Hải-phòng phạt Á Sang tức Yon a-Sang là buôn bán 6 tháng tù về tội chứa đinh ăn cắp vì biết là của gian phi nhưng tham rẻ mà mua. Tòa Thượng-thẩm y án, nhưng cho được hưởng án treo vì trước chưa can án bao giờ.

Lấu xanh lậu thuế. — Tên Ng-văn-Sâu, ở phố Cửa-đông chiêu con gái lập một nhà lấu-xanh lậu thuế. Đối với ngoài thì đứa nuận là con nuôi, đứa nhận là đứa ở, song ký thực cốt để hiến những khách làng chơi mà kiếm ăn, được ít lâu những linh cảnh-sát coi gái giang-hồ rình bắt được. Hỏi thì tên ấy vẫn chối, chỉ một mực khai là con nuôi với đứa ở. Song ba đứa con gái bắt được ở nhà tên ấy đem khám thì đều mắc bệnh cả, mà trong số ấy có một đứa mới 15 tuổi. Tòa án Trừng-trị phạt tên Ng-văn-Sâu 1 năm tù 100 quan và 10 năm biệt xứ. Tòa Thượng-thẩm y án phạt tù và phạt tiền và giảm tội biệt xứ xuống 5 năm.

Bội tín. — Tên Trần-đức-Hiên làm thợ rèn nhận sắt của hiệu Quảng-hưng-Long ở phố hàng Bồ để làm đồ. Song tên ấy làm được một ít đem trả hiệu ấy mà thôi còn thì đem bán cho người khác. Sau hết sắt không có đủ trả bỏ trốn mất. Số sắt tên ấy lấy của hiệu Quảng-hưng-Long đáng giá 1.000 đồng, tòa án Trừng-trị Hà-nội phạt tên ấy 2 năm tù và 25 quan. Tòa Thượng-thẩm y án.

Đi ăn cắp giữa làm bị mất cắp. — Tên Ng-văn-Thạch, quan ở Hà-đông, đứng coi một tụ rượu để bán cho chủ, tiêu mất 278 đồng là tiền bán rượu, không xoay trả được thì cùng với em vợ là Lê-văn-Độ và vợ là Lê-thị-Lợi đương đêm khoét ngạch tụ rượu rồi đi trình là trộm vào lấy tiền với rượu. Khi quan đến khám thì xét ra cái ngạch ấy không phải là trộm đào. Tòa án Trừng trị Hanoi phạt tên Ng-văn-Thạch, Lê-văn-Độ và Lê-thị-Lợi mỗi tên 6 tháng tù, nhưng cho thi Lợi được hưởng án treo. Tòa Thượng-thẩm y án.

Cướp giật. — Tòa án Trừng-trị Hanoi phạt tên Ng-văn-An 6 tháng tù về tội cướp tiền của một người đàn-bà và bắt tên ấy hết hạn tù phải biệt xứ trong 5 năm, vì tên ấy trước đã 3 lần can án về việc ăn cắp. Tòa Thượng-thẩm y án.

Ăn chống về tòa Bắc-án. — Phạm-thị-Tuận tức Bằng, bán thịt, bị tòa Thượng-thẩm xử hôm thứ ba trước phạt 25 quan áu treo về việc hành-hung và bắt phải bồi 20 đồng cho bên nguyên thì nay xin chống án về tòa Bắc-án bên Phap.

Tập ném chất nổ. Đến ngày thứ tư 7 Mai, từ 6 giờ 30 đến 11 giờ thì các học trò phổ-thông của đội lục-quân sẽ tập ném chất nổ và đốt pháo thăng thiên theo như chương-trình học đã định.

LỜI RAO CẦN KÍP

Biện QUẾ-LÂM tôi trước ở số nhà 20, phố Phúc-kiến, chuyển sang Sâm, Quế, Thục, Cao, hàng thật giá đồng, và có tìm-kiếm được các mẫu thuốc gia-truyền kinh-nghiệm chữa thành hoàn tán, dùng rất linh-nghiệm, đã nhiều người mang được các quí khách chiếu-cố phố Phúc-kiến; vậy xin có lời kính-trình các quí-khách nhớ cho.

Hiệu QUẾ-LÂM
42, Phố Phúc-kiến, Hanoi
Chủ-nhân DƯƠNG-BÁ-TRẠC *kính*

Hội-đồng hàng tháng hội Ái-hữu tân cựu học-sinh. — Xin nhắc lại ban trị sự hội Ái-hữu tân-cựu học sinh rằng hội-đồng hàng tháng của hội sẽ họp hôm thứ tư tháng 5 tây về 8 giờ tối ở hội-quán Tri-tri phố hàng Quạt.

A. U. L. lại cáo

Việt-nam Thanh-niên hội. — Hôm chủ nhật mới rồi, chừng một trăm người thanh-niên đã cùng ông Đốc Paul Monet, ông chánh-hội-trưởng Nguyễn-Tá và ông phó-hội-trưởng Vũ-đình-Tập lên núi Ba-vì du-ngoạn đồn-điền của ông Borel. Hội-viên đã nhờ bác-tâm của ông Mỹ-xuyên và ông Loupy mà thuê được giá cực rẻ hai ci lếc ô-tô cực to. Ông Borel tiếp đón hội V. N. T. N. thật là nhã nhặn, rồi đưa hội viên đi xem vườn giống cà-phê và các chuồng ngựa, bò, cừu, dê, lợn có cả ừng 3.000 con nuôi rất vệ-sinh cẩn-thận. Nhất là những vật lạ An-nam với các giống Ấn-độ, Âu-châu thì khiến cho thanh-niên lấy làm kích lợi lớn cả. Ta nên nhận biết, rải ra hôm chủ nhật đó rất nhiều các sinh-viên canh-nông cao-đẳng Hoc-đường có dự cuộc du-ngoạn này. Thật là một cuộc du quan chứng-kiến những cái kết-quả của người Pháp có nghị lực, có quả-quyết đã thành đạt được ở bản xứ ta là một xứ nhờ những phương-pháp lấy thì có thể giàu mạnh được đến như thế nào. Đến hồi 4 giờ chiều, hội-viên V. N. T. N. từ giã ông Borel có reo lên rằng: « Chúc ông Borel trường thọ !... » Sau này, V. N. T. N. tạp-chí sẽ đăng một bài rất kỹ về cuộc du-quan này, sẽ in cả các bức ảnh chụp ở trên ấy nữa. H. V. N. T. N. lại cáo

Nghề đúc đồng. — Báo *Courrier d'Haiphong* vừa rồi có kể ra M. Hoàng-xuân Lan là chủ hiệu *Fonderie Tonkinoise* ở hàng Quạt số 39 có bày ban nhiều thứ đẹp lắm. Bởi vậy mà hàng kỳ đấu xảo mỹ-nghệ Hanoi trong kỳ đấu xảo mỹ-nghệ Hanoi vừa rồi, M. Hoàng-xuân Lan có được thưởng văn-bằng khen và trong cuộc đấu-xảo Marseille năm 1922 M. Lan vì cũng có gửi đồ đấu-xảo lại được thưởng bằng khen và bội-tinh nữa.

Xe bò đụng xe nhà. — Chiều hôm qua, hồi 3 giờ, ở phố Lò-gạch đường Quan-thánh có một cái xe bò tải rượu của nhà Hommel với cái xe nhà của M. Nguyễn công-Tuyết ở 69 hàng Thiếc, đụng phải nhau. May không việc gì đến người cả, chỉ hư hỏng xe mà thôi.

Đầy-tớ bất lương. — Mme Phạm-thị-Lang ở phố hàng Gạo trình Cảm rằng đầy-tớ gái là Vũ-thị-Liên ăn cắp các quần áo và đồ nữ-trang tất cả giá đáng 25 đồng, rồi trốn đi mất.

Auto chạy Hanoi — Sơn-tây
Vũ-Tư-Đường, phố Bờ sông. Xem cáo-bạch trang thứ tư.

BÁN HẠ GIÁ

Giá bán lẻ tại Hà-nội

Thuốc STIC « PARFAITES » mỗi gói 0p.05
Thuốc STIC « HAVANE » mỗi gói . . . . . 0 . 10
Thuốc STIC « ANGLAISES » (Thanh-hương) học vào hộp hàn kín, mỗi hộp hai mươi điếu . . . . . 0 . 20

3697

Muốn bán 2 cái nhà ở phố hàng Cau (Rue des Radeaux) số 20 và 11. Hỏi ngay ở đấy. 3832

VIỆC BẮC-KỲ

HAIPHONG

Một chiếc tàu Nhật sắp tới nơi. Một chiếc thủy phi cơ của Nhật tàu *Oi* đến ngày 17 juin này thì tới Haiphong, ở đó cho đến ngày 21 sẽ chạy đi Saigon, ở lại đó từ 24 đến 29 juin.

Tàu *Oi* dài chừng 160 thước ngang 14 thước, ngập vào nước 6 thước, tải lượng được hơn 5.000 tấn. Thủy-thủ được hơn 400 người.

Ô-tô đụng nhau. Trưa hôm chủ nhật, một chiếc ô tô số T. 476 của ch. fe T. 1356 đụng phải nhau ở ngã tư Paul Bert và Amiral de Beaumont.

BẮC-NINH

Phép đâu thế ? Về làng Ngọc quan thuộc huyện Lương tài vừa xảy ra một việc hành hung vô lý khiến cho kẻ qua đường thấy chuyện đó mà cũng phải tức bộ cho người thân có thể cỡ bị một lũ tuần đinh làm mất danh giá.

Số là vào độ 4, 5 giờ chiều hôm 5 Mai, có một ông (nghe đâu ở về hạt Cẩm-giàng) chứng là thầu khoán, hay buôn bán gì không biết, chiếc mát vác súng đi bắn chơi.

Đến làng Ngọc quan thì thấy lý-trưởng sai tuần-đinh ra bắt, ông ta đã giở giấy ra cho xem mà họ cũng không nghe nói rằng ngày ngông ngoèo không hiểu rõi nhất định đưa ông ấy lên huyện.

Như vậy thật là vô lý quá, hỏi tên lý-trưởng đó bắt người vác súng là nghĩa gì? Dù có bảo rằng: bắt mùa bắn nữa thì lại càng láo lắm vì người ta có thể bắn những giống ở nước như vịt giới, ngỗng giới v. v... thế mà không thấy người ta bắn được con gì cấm cả thì cái lỗi bắt người làm mất việc người ta và mất danh giá người ta thật là một lỗi nặng.

Mong rằng quan sở tại sẽ trừng-trị lý-trưởng này một cách nghiêm nhặt thì những sự trái phép như thế mới trừ đi được.

Người qua đường lại cảo.

Khánh-thành việc cất mộ chúng sinh. — Bản báo tiếp được bài sau này:

Việc cất mộ chúng sinh này khởi đầu từ ngày thăng chạp năm 1922. Thừa quan công-sứ bản tỉnh giao cho 150 đồng cất những ngôi mộ vô thừa nhận ở khu đất cửa trại khỏ xanh để lấy khu đất ấy làm tòa Nam-án.

Khi lấy tuy nhờ ơn số tiền ấy, nhưng không đủ, sau chúng tôi là thân bảo trong hàng tỉnh xin phép đi quyên để làm việc ấy.

Công là nhờ ơn các quan công liệt quý chức thập phương giúp đỡ kể sau này, chúng tôi mới có thể cất được tất cả là 2869 ngôi mả chúng sinh ở khu đất ấy đưa lên để ở Nghĩa-địa Đại-tràng là nơi nghĩa-địa công của hàng tỉnh.

Công việc đến nay vừa xong, chúng tôi có xin phép quan tuần làm một đàn chay 7 đêm ngày, kể từ ngày mồng hai tháng tư ta, tại chùa Đồng-nhân ở ngay nghĩa-địa đấy, tụng kinh cùng phật để cầu cho chúng sinh âm hồn được siêu độ.

Vậy chúng tôi xin kính mời các quan công liệt quý chức thập phương đã có lòng giúp với chúng tôi, xin những trong mấy ngày đó bớt chút thì giờ tới chùa vẫn cảnh chiêm lễ, và chứng cho việc phúc ấy, thì chúng tôi rất lấy làm cảm tạ hoan nghênh.

Thập phương quyên trợ phương danh xin kê liệt như sau này:

Cụ Thượng Bách nguyên tổng-đốc Bắc-ninh 3 p; cụ án Tuấn 5 p; cụ Thượng Uẩn 5 p; quan Lãnh Đại 5 p; bà Thượng Tây-mỗ 5 p; bà án Tuấn 5 p; bà Lãnh Đại 5 p; bà Bố Tôn 6 p; bà án lích 2 p; bà án Trung-tiên-An 2 p; bà phán Vĩnh Hanoi 3 p; quan huyện Quế-dương cũ Cát-vân-Tấn 2 p; quan huyện Võ-giàng Nguyễn-Hoạch 2 p; quan huyện Yên-phong Hoàng-hữu-Đôn 3 p; quan huyện Quế-dương mới Lê-Cẩn 3 p; quan huyện Tiên-du Ng-đình-Hòe 3 p; quan tham Chi tòa án 2 p; quan Trợ Gia bình Khổng-năng-Thiện 5 p; quan Trợ Tiên-du Ng-trọng-Doanh 1 p; nguyên nghị-viên Thạch-quang-Tiến 7 p; nguyên nghị-viên Vũ-quang-Trinh 4 p; Ng-v-Tập Haiphong 10 p; ban hội-đồng trị-sự việc phúc này là MM quản cơ Ng-v-Nguyên 5 p; suất đội Ngô-v-Xuân 3 p; chủ-sự Điện-Ng-thế-Uông 10 p.50; nguyên nghị-viên Phạm-văn-Uẩn 7 p.70; nguyên quản cơ Hoàng-sĩ-Tịch 3 p; nguyên suất đ i Phùng-v-Nguyên 3 p; nguyên phán-sự Phùng-huy-Bích 3 p; nghị-viên Ng-mạnh Trác 3 p; phó quản sen-đầm Trần-đức-Thu 3 p; Công-chính cán-sự Vũ-v-Kuang 4 p; ký sự Lê-đức-Lan 3 p; cửu phẩm Trần-v-Hợp 5 p; Trần-đức-Bích 3 p; ông bà Đệ 6 p; Vĩnh-sinh, Ng-đình-Sơ 3 p.50.

(Còn nữa)

SƠN TÂY

Cấm họp chợ trâu bò Làng Ngọc-nhị thuộc huyện Bất-bạt và làng Vật-lại thuộc phủ Quảng oai, có dịch trâu bò, nên quan Sứ đã sức cấm không được họp chợ trâu bò từ phiên chợ mồng ba tháng tư ta này.

Cháy. Hồi 4 giờ chiều hôm mồng 4 tư nhiên thấy lửa bốc lên ở cái nhà gỗ của anh em tên Huân làm thợ nề ở làng Phù-sa, dân làng đổ ra cứu chữa, nhưng gió nặng lại có gió, mà nước ở gần đấy cũng hiếm, nên chỉ trong giây lát một cái nhà gỗ khá to bị ngọn lửa đốt ra tro hết, cũng may cái nhà bị cháy ở riêng một nơi, nên không lan ra nhà khác, thiệt hại lên non hai trăm đồng, không việc gì đến người cả. Còn vì lẽ gì mà cháy thì chưa xét được, hai anh em tên Huân hôm đó đều đi làm vắng cả, cửa thì khóa, không lẽ tự nhiên mà phát hỏa được, chắc có sự thù hằn gì chứ chẳng không.

HƯNG-YÊN

Cũng sinh xe đạp! Mấy hôm nay cứ tối đến có một bọn 4, 5 cô không biết ở đâu mới nảy ra thì bàn tập xe đạp chạy quanh các phố, đèn không thắp, cứ một cái xe là 2 người giữ lại theo sau một lũ trẻ con làm ngăn trở cả cho người đi đường. Tối hôm nọ có một cô cũng vì tập xe mới chuệnh choạng thế nào cả xe và người lăn kềnh xuống bờ hè, xe lướt từ dưới lên, nghe đâu đã phải chỗ phạm, nằm rên rỉ ở một hồi lâu mới dậy được. Tội nghiệp! Có muốn tập xe thì nên mang ra những con đường vắng vẻ mà tập thì hơn, chứ phố xá đã chật hẹp lại thêm xe cộ ngổn ngang thì không những không tiện mà có khi lại xảy ra tai nạn nữa đấy.

VIỆC KINH-ĐÔ

Ngày lễ Tiên-thọ. — Ngày 25, 26 tháng ba năm nay là ngày lễ Tiên-thọ tức là ngày sinh-nhật của Thánh-mẫu Tiên-cung là khôn-nghi Hoàng-thái-hậu. Ngày lễ ấy thì năm nào cũng tổ-chức như nhau chỉ có những năm này ở trong Nội-đình mọi việc khánh hạ đều theo lễ nghi cũ cả.

Gạo cứu thua hoài. Nay đã cuối tháng ba rồi, các ở đền-chủ đã gặt hết lúa phơi phóng khô khèn cả rồi, chỉnh là ngày gạo phải hạ giá hơn trong khoảng tháng giêng tháng hai mới phải, thế mà không, giá gạo hôm nay lại hạ hơn trong khoảng tháng giêng tháng hai là khi mùa chưa gặt. So với giá khoảng ấy thì nay mỗi quan

(Xem trong thứ ba, cột thứ hai)

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)

Rượu bổ-đào:

TONIQUE TONKINOIS

Có từ chứng-chỉ ban khen của HOANG-THƯỢNG

Theo bình tự-nhiên in ra đây, chứ không như có mấy thứ thuốc về những bình lạ, làm trò-cười cho trẻ con và người có tri-khôn là không ai có thể tin được.

Xin xem kẻ vỏ ngoài cho kĩ kẻo nhầm to !!!

Ngày mồng 7 tháng năm, viên-chức Khâm-định thứ ba, tên Nội các phụng chỉ đường phố rằng :

Chiếu nay đã được phòng cấm MONTÈS qui ông, cô chỉ tên một thứ rượu nếp đã từng ngự dùng quá rất hay, đáng tên gọi thưởng, trước các phi thị gửi cho qui dược-phòng chế-tặng để thanh-giá.

Khâm tạo

欽定三千五百七十四號

Rượu này đã kê-cứu theo thủy-thổ và tính-chất người phương Đông mà chế ra, cho nên người bản-xứ già, trẻ, đều dùng được cả ! Xưa nay chưa có ai đã dùng mà chê được ! *Giá bán mỗi hộp 2$25 một chai lớn; từ sáu chai giở lên sẽ trừ hoa-hồng, tùy theo nhiều ít.*

Bán-hiệu không cần phải vẽ những hình kì-dị làm lạ mắt thiên-hạ và trò-chơi cho trẻ-con, lại kể những truyện khó tin, người có kiến-thức chẳng ai tin được. Đã vậy, giá bán lại đắt quá, mà vị-tất có được công-hiệu cho tính-chất người bản-xứ.

Bào-chế MONTÈS

54, Phố Tràng-tiền, 54

HANOI

Xin xem tiếp theo ở trang thứ tư bổ báo nầu.

NỘI-ĐỒNG-ÍCH

đang giải-tán

Lời bá-cáo cần kíp

Cùng các nhà có tiền gửi ở Hội Đồng-Ích :

Đến ngày 31 tháng 7 tây năm 1924 này, thời sẽ kết sổ, thời sự nhận các sổ của các ông bà có tiền gửi ở Hội Đồng-Ích.

Vậy ông bà nào có sổ gửi tiền mà chưa giao cho ông E. CHATAIGNEAU, là Giải-Tán-Viên, ở số 3 phố Jauréguiberry, Hanoi, thời xin giao ngay cho ông ấy trước ngày 31 Juillet 1924, quá ngày ấy, người có tiền gửi sẽ mất quyền đòi hỏi số tiền mình gửi.

Giải-Tán-Viên

P. Pen. E. CHATAIGNEAU.

Y. M. GRENÉS.

2094.

Xin mời Quí-khách xơi chè :

SINH-THÁI
SINH-THÁI
SINH-THÁI
SINH-THÁI
SINH-THÁI
SINH-THÁI
SINH-THÁI
SINH-THÁI
SINH-THÁI
SINH-THÁI
SINH-THÁI
SINH-THÁI
SINH-THÁI

là hiệu chè Tàu tốt nhất, lâu nay xã-hội đã công-nhận.

2107

Cái bệnh đàng-dưới là thế nào ?

— Ta thường gọi đàng-dưới là gọi Âm-phủ, lại có gọi mắc bệnh đàng-dưới tức là một bệnh vì ma bắt vậy.

Ở làng An-cựu có một người con gái kia mắc phải bệnh đàng-dưới rất kỳ : Bệnh này chẳng phải là điều tàn như người khác, người mắc bệnh, cũng chẳng khác gì người lành, cũng đi buôn bán, lại giàu có không ngoan để thường người lành lắm khi bắt cập, duy có một điều khác là mỗi khi có người mai-dong đến ga hỏi thì có ta sinh ra bệnh kưở, rồi tự nhiên đi kiếm nơi bụi rậm hố sâu mà ẩn mình đó ba ngày không ăn uống, người nhà đi tìm được đem về thì lại kiếm cách khác mà hành thân hoại thể như là nhảy xuống sông xuống giếng tuôn vào bụi gai, trèo lên cây cao nhảy xuống v. v.

Vì thế mà nay đã ba mươi tuổi nhưng chẳng ai dám đến cầu hôn mà có ta cũng đành chịu giữ phòng không cho trọn kiếp. Ấy cũng một điều chướng lạ và khá tiếc thay.

gạo trắng được 4 lon gạo lứt 4 lon rưỡi mà độ trước gạo trắng 5 lon gạo lứt 5 lon rưỡi cho đến 6 lon. Sự thua kém này thật là nguy hiểm cho con nhà nghèo quá ; chẳng hay về sự cứu hoang ấy quan trên đã liệu những phương pháp gì chưa ?

xin nước thải đưa về. Khi làm lễ xong, nhà sư lại khẽ bảo cô ta vào trong một cái buồng mà lấy nước thải, cô ta biết ý không chịu theo vào nhà sư đánh phải trao tay cho cô cái ấm nước thải.

Xem như vậy thì bà con trong tỉnh ta cũng liệu đấy, kẻo lễ Phật chưa thấy phúc mà đã thấy nhà sư ban cho đấy. Không phải ký-giả có dam chỉ-chích gì đạo Phật là một đạo nên tôn kính, song cứ như sự cử chỉ của những vị sư như thế thì những nhà đi lễ phải tỉnh sao đây ?

Vân-tràng lai cảo

VIỆC TRUNG-KỲ

VINH

Thiếu chút vệ-sinh. — Thành phố Vinh là nơi đô-hội, đường sá phong quang sạch sẽ, duy chỉ hiềm ngoài đường cả ngày cát bụi mù, nhất là vài phố xe ô tô đi lại nhiều như phố ga và con đường Bến-thủy, phần thì gió Nam bốc cát dầy đường, cứ chiều đến các nhà ở hai bên phố ấy phải hô hấp nhiều cát bụi mà sinh ra ngạt, nhà cửa hai bên phố khác nào như làm trên bãi trường-sa vậy ? Khổ nỗi là con đường la-ga về mùa nực này xe ô-tô đi lại cứu-ô và người đi không mất công đông, mong rằng sở Lục-lộ lưu-tâm chỉnh đốn dẫn việc tưới đường cho phố xá khỏi phải hô hấp những cát bụi độc bay mù ở đường.

Sư mô gì thế ! — Ngày đầu tỉnh ta có một tòa chùa ngoy nga, có mấy vị sư nhờ cảnh Phật đêm ngày nhang khói, về chùa phong-quang, khách lễ Phật chẳng thiếu một ai. Không kể gì tuần rằm, cả đến ngày dung cũng cứ chiều chiều đã thấy khách thiếu nữ vãng lễ Phật.

Mới đây kỳ-giả có nghe mấy người thiện-nữ kể sự tiếp-đãi của mấy vị sư mà ngạc-nhiên ! Số là mới đây có một cô thiếu-nữ vì trong nhà có người ốm, đang trưa có sớm sửa vàng hương làm lễ để xin nước thải cho người ốm, có ta dạng lẻ vào chùa có một mình, đang khi sư thanh cảnh vắng, sư bác vội vàng chào hỏi, thỉnh thoảng buông lời bướm là ong lơi, cô ta thế bất-đắc-dĩ đến mình vào cầu phật, trong khi khẩn vái nhỏ to, sư bác ở đâu lần đến gần qui sát cạnh cô, dơ tay lên lễ, khi bỏ tay ra sẽ chạm vào mình cô ta ; cô ta thấy thế xấu hổ, liền đứng dậy thì nhà sư lại bảo : cứ ngồi yên để tôi khẩn hộ cho mình bạch rồi

Vân-tràng lai cảo

QUẢNG-BÌNH

Đò đầm người chết. — Ngày 29 avril mới rồi, về giang-phận làng Xuân-hòa thuộc phủ Quảng-ninh, có một chiếc đò ngang bị đắm, khách qua sông cả thảy bốn người, hai người lội lên bến được, còn hai người kia không biết lội, cứ lếch-thếch chìm nổi giữa dòng sông, may lúc bấy giờ có người ra tiếp cứu vớt được một người thôi, còn một người nữa không tìm thấy, mãi đến sau hai giờ đồng-hồ mới vớt được, thì đã chết đuối rồi, không sao cứu lại được nữa.

Người đàn-bà bị nạn đó, quán tại làng Ngô-xá, ngụ tại làng Xuân-hòa, năm nay năm mươi tuổi.

Xe tay đè trẻ con. Hôm 1er Mai, một chiếc xe tay chạy ngang qua nhà giây thép, đè phải một đứa trẻ con tầy chạy ngang qua đường Thắng bế ấy bị thương ở đầu và ở bụng song cũng nhẹ.

BÌNH-ĐỊNH

Bà đi chơi. — Trong ba ngày 21, 22 và 23 tháng vừa rồi, bọn Hoa-kiều làm lễ tam nhật đua bà Thiên-hậu đi chơi. Tại thành-phố Qui-nhơn họ làm lễ rất trọng thể : các nơi chùa chiền đình miếu trong thành-phố đều trần-thiết chỉnh-tề ; sớm ngày 22 là chính ngày bà xuất thánh đạo chơi thành thị, mà ngự trên cái kiệu rực-rỡ, đủ sau hết, còn trước kiệu thì mấy bang Khách có chung những bàn kiệu bàng người sống diễn những tích đời xưa ; cờ-xí y-phục đều toàn là đồ mới cả.

Đến tối thì các bang cũng chung-cờ, múa kỳ lân sư tử, đốt bông, đốt pháo, hội hè cả ta cả Tàu Thiên-hạ tuôn đến coi rất đông.

Vì cờ bạc mà giết nhau ! — Nguyên ngày tháng hai ta vừa rồi, làng Tân-vinh thuộc phủ Tuy-phước có thấy một cái tử thi chết đã mấy ngày sình nổi dưới sông làng ấy. Khi đó đã có trình báo, quan về khám nhận cho là một cái xác người đàn ông chết đuối, tổng lý cùng bàng-trưởng đều kỳ nhận đã khám, rồi cho an-táng xong việc.

Cách mấy hôm sau vì có nhiều người thân oán về cái án khám kỳ lắt mình : lần lần thấu đến tai tỉnh-đường. Cho nên quan tỉnh đã cho một thám, thì mới rõ là cái tử-thi ấy bị người ta đánh chết, rồi khiêng bỏ xuống sông.

Một thám đã đó ra mối rồi, quan liền dạy bắt mấy đứa thủ-phạm, cùng bọn can-chứng mà tra hỏi, thì chúng nó đều thú khai tường tận như vầy :

Nguyên là một đêm kia bốn đứa rủ nhau đánh cờ tam-cúc ; sau rốt cuộc thì một đứa thua thiếu nợ đứa kia đâu bảy tám đồng bạc. Bèn ăn bèn xén sòng, đòi nợ, bèn thua không có tiền mà chung ; người ăn bắt tả khề vay ; người thua cũng không giàu, một nài đánh nữa đề gỡ. Cãi cọ nhau, rồi người ăn nổi nóng cầm cái gối bằng gỗ đánh vào mặt người thua trúng phải con mắt lồi tròng ra ngoài. Người bị đánh ngã nhào bất tỉnh : sau lần lần lại-tỉnh mới kêu la cầu cứu. Ba tay đồng sòng sợ lậu sự, bèn xúm nhau bóp cổ người ấy cho đến chết.

Lúc thấy người ấy đã chết thật, thì cả ba đứa khiêng xác bỏ vô bỏ đựng lúa ; chờ cho đến canh khuya thanh vắng, sẽ khiêng ra bỏ ngoài sông cho phi-tang. Mà đang lúc chúng nó xây sòng đánh cờ thì lại có ba đứa khác đến chơi. Bến lúc người kia bị đánh lối tròng con mắt, thì có hai đứa sợ không dám coi nữa, bỏ chạy mất ; chỉ còn một đứa không sợ, cứ ở lại coi từ đầu chí đuôi. Cũng nhờ có ba đứa đi coi nầy, mà ra mối manh việc ám-sát ấy. Tỉnh-đường đã lấy cung khai xong, thì lập-tức sức nghiêm cẩn cái mộ người chết ấy, chờ đủ bách-nhựt sẽ quật lên mà khám lại. Hiện nay còn đương thẩm-án.

SẢN-NHIÊN-ĐÀI

Tối thứ ba 6 mai 1924

CHIÊU-QUÂN NHẬP MỘNG

Trêu người chi hỡi sắc khuynh thành?
Ngọn bút vô tình điểm bức tranh.
Đáng ghét mưu gian thâng mật mốc.
Làng thương phận tủi khách mày xanh.

Tối thứ tư 7 mai 1924

SONG PHỤNG KỲ DUYÊN

(Liên hồi)

Oán vọng thâm thâm chốn lãnh cung,
Lại còn dưu sót nỗi Vương-Trung.
Nghe đàn cứu nạn là ai đó ?
Giấc mộng rồi may thấu cửu trùng.

HIỆU

MINH-DƯỜNG

MAI-CHÍNH TỔNG CỤC

của Bông pháp Yên-thảo công-ty

HAN BUÔN VA BAN LẺ

CÁC THỨ THUỐC LÁ VÀ DI HÁ

Giá phố hàng Gà số 63

AI MUỐN CÓ NƯỚC XUỐI VICHY NGAY Ở TRONG NHÀ

Ai cũng biết rằng nước suối Vichy có những tính chất gì, và nước ấy dùng được những việc gì, đau vị, đau thận cùng và số bệnh khác nữa, dùng nước ấy công-hiệu lắm.

Nhưng đến tận suối ấy mà phục-thuốc thì tốn kém lắm, vì vậy hiện bào chế Montès, NHÀ BÁ CHUÔNG có buôn thứ muối Sels Vichy có thứ quai lớn, có thứ chai nhỏ, chỉ bỏ mấy thìa con muỗi ấy vào một lít nước đun rồi thì có nước Vichy mà dùng, chẳng tốn kém là bao.

Nên đến hiện bào chế NHÀ BÁ CHUÔNG mà mua muối Sels Vichy

Ta nên chú ý !

Thuốc này là thứ nhiều thứ thuốc công-hiệu lắm, nhưng mà thật là hay thì duy có một mà thôi, là những thứ thuốc mà nhà chế ra đã thí-nghiệm cho thần mặt đem ra bán cho nhà có bệnh dùng.

Bộ sẩy có một thứ thuốc trong mấy thứ nổi hay ấy thật là nổi tiếng trong g-giới, ai đăng phải cũng là tốt hơn cả.

Thứ thuốc ấy là thuốc gửi đây.

Dépuratif Sensal

Trong bài trước ta đã nói về sự hiệu-nghiệm của thuốc DÉPURATIF SENSAL. Tuy bảy đến nay ta mấy tuần lễ ta không nói thêm gì nữa, là vì ở số cho đến giá chư-tôn đọc kỹ cả bài thì rõ nhất rồi.

Bây nay xin nói về các bệnh người đàn nhân ta thường đau đớn lắm. Các bệnh ấy là những bệnh gì ? Là những bệnh ở trong máu mà sinh ra. Vì thế nên mới thế ta thuốc DÉPURATIF SENSAL này.

Trong các bệnh ta thường thấy hơn cả là bệnh ECZÉMA rất là ác liệt, làm cho thân thể ta nhức mỏi, nhất là ở lúc khí trời nóng nực, làm cho thân thể trông rất ghê.

Bệnh ERYTHÈME INSERTIGO làm cho chẳng nơi nào là mà rất gớm khó. Ngoài ra bệnh đau đớn lắm.

Bệnh HERPES hay sinh ra ở những cơ-quan sinh-dục.

Bệnh HERPES CENGINE rất là khó chịu, khổ lắm trong khi nằng nực.

Bệnh đinh, đau sẹo, ghẻ lở, v. v.

Thời xin kể hết những bệnh công đồ, ai trong các bệnh ngoài đó, là các bệnh trên này thường sinh ra nhiều nhất. Ta xin khuyên ai có bệnh nên dùng thuốc DÉPURATIF SENSAL mà chữa. Thuốc ấy hay lắm.

Hiệu Bào-chế CHASSAGNE

59, phố Paul Bert

trước cửa hiệu Godard

Can các thứ thuốc mà đừng sợ các bệnh nói trên nay, chỉ có thuốc mà POMMADE SAINT ANDRÉ là công-hiệu nhất.

2047

HIỆU BÁN ĐỒ VÀNG BẠC

NAM-BẢO

16, Rue de la Soie, 16

HANOI

Bán đồ vàng, đồ bạc ; các thứ mặt đá thực và giả, kính đeo đồi mồi, đồng hồ quả quít, ô dán bà, giầy cườm, giầy kim tuyến, giầy nhung, v. v.

Vàng dùng tuổi và bạc nén.

Thợ khéo kỹ công và giá thực.

217

茂 MAO-SENG 盛

57, Rue Jean-Dupuis Phố Hới), Hanoi

MÁY NÓI 25 245

Hiệu tôi mở từ năm 1889, kể được 31 năm chuyên nghề làm các thứ gạch hoa, cống, chân-song bằng xi-mo. Được nhiều giấy khen của Nhà-nước.

Hàng tốt, giá cũng hạ, ai biếng tôi muốn mong đông khách.

Qui-khách có dùng, xin mới chiếu cố,

2044 ĐẠO-TRUNG kính cáo,

Số 27

Ngũ mỹ Tái-sinh-duyên

Hoa-văn-phương bảo rằng :

Mấy hôm nay bận mãi, ta chưa được lúc nào cũ g mày nói chuyện. bây giờ mày vào chốn đông-phòng trước, rồi ta sẽ vào.

Con *Xuân-anh* hớn-hở vui-mừng, tất-tả chạy vào đông-phòng. Vừa bước tới nơi thì nghe một tiếng quát to, nhát dao đâm xuống, con *Xuân-anh* đã ngã lăn tại dưới đất. Còn *Tiên-lâm* ngồ ở tây-phòng thì *Hoa-văn-phương* đã sai gia-đình đem các đồ vàng ngọc giật vào trong mình.

Khi ở trong đông-phòng kêu có kẻ cướp. *Tiên-lâm* đang ngủ, giật mình tỉnh dậy, hoảng-hồt chạy ra. Vừa ra khỏi cửa, vướng dây cương ngựa ngã phục xuống đấy, gia-đình tức thì trói lại, cho là kẻ trộm.

Phùng-húc nghe tiếng kêu la, không hiểu đầu đuôi thế nào, đa g ở trên giường, cũng hoảng-hồ bước xuống, k ông ngờ giẫm phải tử thi, ngã lăn xuống đấy, lấy tay dở tìm thì máu rây đầm-đìa.

Phùng-húc sợ-hãi mà kêu rầm lên rằng :

Có ai cứu tôi với không !

Gia-đình kéo đến, đốt đèn lên soi thì thấy *Phùng-húc* máu dây đầy người, mà lại có một cái tử-thi dưa con gái nằm ở dưới đất. Chúng mới reo rầm lên rằng :

— *Phùng-húc* giết người !

Nói xong, bảo nhau bắt lấy. Bỗng thấy *Hoa-văn-phương* đến, gia-đình bẩm rằng :

— Dám bẩm công tử ! Chúng tôi đang bắt trộm ở ngoài, nghe thấy tiếng động, chạy vào đông-phòng, không ngờ *Phùng* tiên-sinh giết người, chẳng biết đã giết chết ai đó !

Hoa văn-phương nói :

— Đốt to đèn lên, xem đứa nào bị giết thế ?

Hoa-văn-phương giả-cách nhìn kỹ, rồi kinh-ngạc mà rằng :

— Trời ơi ! Con *Xuân-anh* là một người thiếp yêu của ta, ai ngờ đến nỗi nước này !

Nói xong, ngảnh lại bảo *Phùng-húc* rằng :

— Sao mi lại lòng lang dạ thú như thế ! Ta cùng mi có thù-oán chi nhau, mà mi nỡ giết chết một người thiếp yêu của a !

Phùng-húc nói :

— Chết nỗi ! Tôi có dám giết ai bao giờ !

Hoa-văn-phương mắng rằng :

Mi thật là loài cầm-thú ! Tội mi đáng chết ! đầy mình những máu, lại còn chối cãi à !

Nói xong, truyền bảo các gia-đình rằng :

— Bay khóa tay đứa hung-thủ (1) lại mà canh-giữ cho chu-mật. Việc bay có quan-hệ đến nhân-mệnh, chớ để đứa hung-thủ lẩu thoát được, chờ đến sáng mai ta sẽ nộp quan.

Gia đình vâng mệnh, tứ-thì khóa tay *Phùng-húc* lại. *Hoa văn phương* lại truyền rằng :

— Bay bắt được trộm đâu, giải nó vào đây ! Kẻm trong mình xem có tang-vật gì nữa không ?

Gia-đình xúm lại khám trong mình *Tiên lâm* thì còn nhiều các đồ vàng ngọc. *Hoa văn-phương* nổi giận mà mắng rằng :

Hai đứa này : một đứa cưỡng-gian không được, giết chết một người thiếp yêu của ta ; còn một đứa sau khi rượu say, đem lòng tham-lam lấy trộm các đồ vàng ngọc.

Tiên lâm nói :

— *Hoa* đại-huynh ơi ! Sao đại-huynh lại nghĩ lầm như thế ! Nhà tôi cũng còn có bát ăn, khi nào tôi lại phải lấy trộm !

Hoa văn phương nói :

1. *Hung khí* nghĩa là đồ làm giết người.

— Tang-vật rõ-ràng vẫn còn giả mồm !

Nói xong, ngảnh lại hảo gia-đình rằng :

— Cứ đem mà cùm nó lại !

Bấy giờ *Nguy-tâm-xuyên* đã thảo sẵn một cái tờ trình, đợi đến sáng mai đem trình quan huyện. Lại nghe nói con nữ-tỳ *Xuân anh* bị giết, trong lòng cũng phiền-não bội phần. Sáng hôm sau, *Hoa văn-phương* sai người phi-báo quan huyện *Tiên-đường* đến khám.

Nguyên quan huyện *Tiên đường* họ Tạ, tên gọi *Văn-tiên* người huyện *Bình-dương*, tỉnh *Sơn-tây*. Tiến-sĩ xuất thân, mới được bổ ra huyện ấy. Tính-khí cương-trực, mà xét việc rất nghiêm-minh. Khi ấy nghe báo *Hoa* tướng-phủ đêm qua bị trộm, lại nghe báo có đứa cưỡ g-gian không được mà giết chết người ri.

Tôn tri-huyện giật mình kinh sợ mà rằng :

Quái lạ ! trong nơi cấm-thành mà đứa kẻ trộm nào lại dám táo gan một mình lẻn v o lấy trộm các đồ và g ngọc nhiều đến như thế ! Lại còn một đứa cưỡng-gian, giết chết người thiếp yêu của *Hoa* có g-tử, mà cũng đã bắt được hung-thủ, há chẳng lạ lắm ru !

Tôn tri-huyện ngẫm-nghĩ hồi lâu, rồi nói :

— Tất có duyên-cớ chi đây, nếu không thì sao trong một lúc lại xảy ra hai việc lo như thế !

Nói xong, tức-khắc thân-hành đến *Hoa* tướng phủ để khám nghiệm. *Hoa-văn-phương* ra nghênh tiếp mời vào nhà khách. *Tôn* tri-huyện hỏi rằng :

— Chẳng hay có sao trong một đêm mà lại có luôn hai việc lớn như thế ?

Hoa-văn-phương nói :

— Nhà tôi chẳng ngờ lại xảy ra sự tai-biến nầy ! May sao đại-đa (1) và hung-thủ đều bắt được cả dám xin quan phụ-mẫu xét hỏi, bắt đứa hung thủ kia phải thường-mệnh mới xong.

Tôn tri-huyện nói :

— Công-tử cứ yên lòng ! Thẩm-chức đây xin lấy lẽ công bình mà xét đoán.

Tôn tri-huyện tức-thì đứng dậy đi ra đông-phòng. Bấy giờ ở nơi đông-phòng đã bày sẵn một cái công-án, các nha-lại khám nghiệm thương-tích con *Xuân-anh*.

Khi khám-nghiệm xong, nha-lại bẩm rằng :

— Khắp mình không thấy thương tích nào, chỉ có một nhát dao về phía sau gáy, sâu hơn hai tấc.

Tôn tri-huyện xem lại một lượt, rồi cho hãy khiêng ra chôn tạm ở ngoài hoang-giao, cất người canh-thủ. Lại truyền đem hung-thủ ra để hỏi. Gia-đình giải *Phùng-húc* đến, *Phùng-húc* chắp tay vái mà bẩm rằng :

Chúng tôi là sinh-viên, tên gọi *Phùng-húc*, xin cúi chào quan phụ-mẫu ! *Hoa* công-tử vu cho tôi giết người, nhưng việc giết người này nào ai trông thấy, hung-khí (1) cũng chẳ g hẳy đâu cả, xin quan phụ-mẫu xét tỉnh cho, kẻo oan !

Tôn tri-huyện thấy là sinh-viên *Phùng-húc*, có ý kính-ngạc. Ngẫm-nghĩ một chút, rồi truyền giải về huyện-nha để thẩm-cứu. Lại truyền bỏ đến tên kẻ trộm *Tiên-lâm* cũng cùi chào mà rằng :

— Chúng tôi đây là sinh-viên, tên gọi *Tiên-lâm*, dám xin cúi chào quan phụ-mẫu !

Tôn tri-huyện lại càng kinh ngạc mà bảo rằng :

Hai người tội phạm trong hai việc này đều là học trò cả, mà lại là những tay danh sĩ, thế thì như ý ta thiên-nghĩ, ở trong tất có duyên-cớ chi đây !

(Còn nữa)

1. *Hung khí* nghĩa là đồ khí-giới để giết người.

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)

VŨ-TỨ-ĐƯỜNG

(Gần cầu Sông Cái)
28, Quai Clémenceau, 28
HANOI

Đến ngày 1er tháng tư ta, tức là ngày 4 Mai 1924 thì tôi sẽ có xe hơi chạy Hà-nội – Sơn-tây.

Hà-nội, chạy 7 giờ sáng.
Sơn-tây, chạy 2 giờ chiều.

2106

PHÀM,

một vật gì ai ai cũng lạc-dụng, chắc hẳn là có giá-trị.

NHƯ,

chè **NINH-THÁI** của bản-hiệu cũng nhiều Ngài chiều cố, vì nó là thứ chè ngon hơn cả, nên các Cụ tín-dụng cho đã lâu nay.

2108

INJECTION PEYRARD D'ALGER

Thuốc thực hiệu này chế ra đã lâu rồi và hiệu-nghiệm hơn các thứ **ĐỂ TRỊ BỊNH ĐAU LẬU** mới bị hay là có đã lâu rồi.
Trong 232 người A-Rập dùng thuốc này thì lành bịnh hết 231 người
(Y theo lời phúc các lương-y ở Alger)
BÁN TẠI SỞ: SPÉCIALITÉS PEYRARD
46, Rue de Grenelle, PARIS
và cùng các nhà thuốc có danh

CÁC CHỨNG ĐAU XƯƠNG VÀ THẤP

Những bệnh trên đó kể cả các chứng sau này như lở lượt máu ra là bởi tại máu sấu. Đàn bà thì thường có những lúc phải tội và lúc trở về già. Các chứng ấy có bởi vì máu sấu thành ra đục, có nhiều cặn. Vậy muốn cho máu chẩy lưu thông thì nên dùng thứ thuốc

Dépuratif Richelet

... hoàn- ... đều có g-nhận là ... là tốt. Dùng thuốc này thì chẳng bao lâu máu nó cặn và các bệnh ngoài da như ghẻ lở các nốt mẩn khác mà bệnh giang-mai phá ra cũng khỏi.

Thuốc này bán ở các hàng lục hợp to

Lúc và giá ... Mau dụng

ŒNO KOLA COCA

RƯỢU BỔ
酯 補

J. BLANC *(đệ nhất hạng bào chế)*
Ông **L. BLANC** *(người nối nghiệp)*
HANOI (Bắc-kỳ)
chế ra

Giá bán 2$40 một lít

Một ngày hai lần, trước bữa ăn ...
...
Bán tại Hiệu Bào-chế J. BLANC
31 phố ...
2098

Dùng thuốc phải cẩn-thận mới được!

Rượu bổ-đào: TONIQUE TONKINOIS

Đã mười mấy năm nay Bản-hiệu giao-thiệp với người bản-xứ đã nhiều lắm, và đã được lòng qui-khách tin-cẩn là bởi sự thực-thà ngay-thẳng. Tưởng nay cũng nên nhắc ai để các ngài so-sánh và xuy-xét thì sẽ biết rõ hơn sự thực-thà của Bản-hiệu. Thứ **rượu bổ-đào** của Bản-hiệu, người bản-xứ đều biết tiếng là một vị thuốc **rất rẻ tiền và rất quí** để trị các chứng bệnh như: **kém ăn-ngủ, mỏi-mệt, còm-yếu, hay chóng mặt nhức đầu, đau xương đau mình**, lại rất là **bổ sức cho đàn-bà đẻ, người ốm mới khỏe**, người già-yếu sức lực kém có thể khỏe lại như khi trẻ, con nít từ 16 tuổi sẽ được mau lớn! Vì thế thứ rượu này đã được vô số tờ chứng-chỉ là công-hiệu.

Giá bán **2$25 một** chai lớn, từ sáu chai trở lên sẽ trừ hoa-hồng.

Hiệu **Bào chế MONTÈS, 84**, phố Tràng tiền, Hanoi

H... các ông mắc phải bệnh tình ... thuốc ... phẩm, ... tốn tiền mà bệnh càng thêm nặng. Các ông nên mua thuốc ở Hiệu TỪ-NGỌC-LIÊN, số nhà 46, phố Principale, tỉnh Đáp-cầu, là một nhà chuyên-trị, bán thuốc bệnh tình đã có tiếng, không ngày nào là không tiếp được giấy người khen ở các nơi gửi lại.
Cả cước độ hơn một đồng một lọ.
2082

SÁP MỠ Ba

PACHOD Frères & Cie Lyon

2105

Ba vị thuốc hay

Nhất kiến hiệu
LÂU NAY ĐÃ NHIỀU NGƯỜI TÍN DỤNG

1) Bạch Đới Hoàn. bạch đới là bệnh nhất phiền cho đàn bà tiểu tiện hoặc trắng như nước gạo; hoặc đỏ, hoặc xanh; ngăn chở đường sinh-giưỡng bạch đới thường ... nhân sẵn sinh não, nếu lâu không chữa chuyển nhập xương cốt biến thành chứng khác nếu đã mắc bệnh này nên đến lấy thuốc tại bản hiệu vị này được tiếng lâu nay bệnh nặng càng chóng khỏi bệnh thường chỉ hai chai là tiệt.

2) Thuốc ho, thứ thuốc này nam nữ hàn nhiệt điều hợp dụng, ho nặng đến đâu, uống già nửa chai nhẹ ngay lập tức.

3) Hoa liễu giải độc hoàn, thuốc này các vị thiếu niên nhiều ngài đắc dụng, vì nó chẳng những là trị bệnh lậu, còn có thể giải độc chứng khác nữa.

Trong hiệu lúc nào cũng có thầy thuốc, nếu hỏi điều gì xin trả lời ngay.

TIỀU-HẠNH-LÂM
108, Phố hàng Buồm, Hanoi
2106

Nhà Ban-đờ « TÂM-TÂM » Hà-nội, ở phố hàng Trống. Chủ-nhật, thứ năm nào cũng có bán từ tám giờ sáng

PAO-VA 寶

28, Phố Hàng Bồ, Hanoi

Chúng tôi kính-trình các quý-khách biết rằng nay nhân dịp tết Tây, tết Ta sắp đến nơi chúng tôi mới tiếp được ở Hong kong (Hương-cảng) Canton (Quảng-châu), Suang-hai (Thượng-hải), Pékin (Bắc-kinh) vân vân, sang nhiều đồ bạc, vàng, ngọc, ngà, xừ, cốt để bán vào hai dịp ấy.

Các thứ đồ bán Tết này thì thật là tinh sảo, tuần đồ tàu lắm nay mới đến nơi, song chúng tôi lại định giá rất rẻ cốt để chiều khách.

Xin các qui-khách có lòng chiếu cố thì mau đến bản hiệu mà mua kẻo hàng hết thì mất một dịp đặc biệt đi.

Kẻ mua, người xem, đêm ngày đến bản hiệu cũng xin nhất luật đối đãi.

Cẩn-cáo
HIỆU PAO-VA, Bijoutier
Phố Hàng Bồ, số nhà 28 Hanoi

HỠI CÁC NGƯỜI MẮC BỆNH TRĨ, nếu các ông đã dùng đủ các món thuốc chi mà chưa khỏi thì nên mua thứ thuốc bôi **POMMADE ROYER**, dùng đỡ ngay lập tức mà chóng khỏi lắm.
Ở Paris bán tại hiệu bào chế DUPUY, 225, R. St Martin
Ở Hanoi bán tại hiệu Ed. CHASSAGNE

Bình phẩm về rượu vang

RƯỢU VANG kể vào một hạng thực phẩm rất-quý. Uống rượu-vang vừa chóng tiêu, vừa khoan khoái trong người, lại vừa bổ. Rượu ấy làm cho người ta được tráng kiện.

Người ... Chính phủ Pháp ... Đốc-tờ ... Thuốc) cũng ... chuyên môn về việc vệ-sinh ... tiếng cũng ... nên uống rượu ... *BẢN HÀNG BẢN QUỐC ... được mạnh-khỏe luôn*, thì đừng uống rượu An-nam, cứ nên uống rượu vang tốt của xứ BORDEAUX ... mua rượu ấy thì cứ lại hiệu GUIONEAUD FRÈRES ở Hanoi với Haiphong mà mua. Hiệu ấy chỉ chuyên về nghề buôn rượu vang thôi.

ĐƯỜNG SANG LÀO

PHẠM-VĂN-PHI & Cie Ở VINH

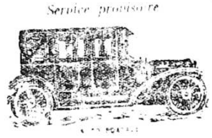
Có xe chở thơ và hành khách từ Vinh đến Thakhek qua Napé

GIÁ TIỀN

Hạng nhất tây người 30$00
Hạng nhì ta hay đi 20$00
Trẻ con từ 5 đến 7 tuổi trả nửa tiền

LỜI DẶN – Phải hỏi chỗ ngồi trước 24 giờ.
Có xe riêng để cho thuê riêng từng chuyến một, ai muốn thuê nên đánh giây ... trước 2 ngày.
Nếu đi ngay kẻo mưa đến không đi được nữa.

Service provisoire

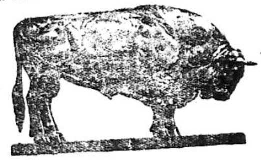

THỜI GIỜ XE CHẠY

Ở Vinh đi. – Chủ-nhật: đúng 6 giờ sáng chạy lên Napé ngủ. Sáng hôm sau đúng 6 giờ sáng Napé chạy lên Thakhek vừa kịp tàu thủy lên Vientiane.
Ở Thakhek về. 7 giờ sáng thứ ba chờ tàu thủy ở Vientiane tới Thakhek thì xe auto mới chạy về Napé ngủ. Sáng hôm sau ở Napé về Vinh. Hành khách về có thể ra Hanoi đi chuyến tàu hỏa 2 giờ chiều hoặc đi chuyến tàu đêm cũng được.

THUỐC MUSCULOSINE BYLA VITAMINÉE

LÀ NƯỚC THỊT NGUYÊN CHẤT NẤU ĐẶC LẠI

Là một thứ thuốc bổ rất mạnh
TRONG
NHỮNG KHI GÂN CỐT SUY NHƯỢC,
NHỮNG LÚC THAO-LUYỆN MÀ MỆT NHỌC,
HOẶC NHỮNG LÚC MẮC BỆNH MỚI KHỎI

Thân-thể khang-thái
Sức-lực cường-kiện

ÉTABLISSEMENTS BYLA 26 AVENUE DE L'OBSERVATOIRE, PARIS FRANCE

RƯỢU NHO J. K. WATSON

Là một thứ thuốc **bổ mạnh nhất**, cái phép chế thuốc này khảo-cứu đã lâu năm, và cái cách làm, lại tinh-vi cẩn-thận, nên thuốc này là một thứ bổ mạnh nhất.

Những khi cơ-thể cần dùng phải bổ dưỡng rất mạnh, thì dùng thuốc này chắc và nhậy lắm.

Những khi cơ-thể cần dùng phải bổ dưỡng rất mạnh, bệnh ghíp, bệnh sốt rét rừng, v. v.

Bệnh huyết suy bệnh gân yếu, bệnh ghíp, bệnh sốt rét rừng, v. v.

Uống một cốc nhỏ (liqueur) hai mươi phút trước hai bữa ăn chính.

Giá bán: 2$50 một litre

Hiệu Bào-chế E. CHASSAGNE

59, phố Paul-Bert, Hanoi

AI MUỐN LÀM GIÀU

Bỏ ra 20 quan mà may ra được

500.000 quan

Mua một cái trái-đơn của Công-ty Panama, có rút số để hoàn lại (Obligation Panama à lots). Cứ mỗi tháng nộp 20 quan, theo như lệ định thì mua phải nộp ngay 20 quan... còn 17 tháng mỗi tháng ... Như vậy mỗi ngày để dành mấy xu, có thể trở nên giàu có được trong luật. Như vậy mỗi ngày để dành mấy xu ... trái-đơn mà riêng mình được quyền sở-hữu, như đã ...
Hễ nộp tiền lần đầu là được ngay cái số trái-đơn ... trúng số với lô nào thì mình được lĩnh nguyên ... mình đã nộp hết tiền rồi vậy, và đến lúc trái-đơn trúng một lô từ 500.000 trở xuống đến 400 quan, có tiền lô ấy. Mỗi trái-đơn trước sau thế nào cũng trúng một lô ... có hơn ... rút số, hơn 8 triệu lô.
không có thì cũng được hoàn lại là 400 quan. Mỗi năm có bốn lần rút số ...

Như vậy mua trái-đơn thế nào cũng lợi, không khi nào thiệt

CÓ NHỮNG LÔ SAU NÀY:

130 lô	500.000 quan	200 lô	5.000 quan
130 lô	250.000 –	1.320 lô	2.000 –
260 lô	100.000 –	13.200 lô	1.000 –
260 lô	10.000 –	1.700.900 trái đơn hoàn lại lấy	400 –

Người có trái-đơn được dự cuộc rút số mãi cho đến khi số trái-đơn một ra mới thôi
Các lô được lĩnh nguyên đồng, không phải trả phí-tổn chi cả. Mỗi lần một số có nhận được một cái bảng kê số trái đơn trúng số, không phải trả tiền. Các số có trong bảng ấy đúng với cái trái-đơn đã tại nhà ngân hàng ... theo như điều khoản trong bản luật riêng ngày 12 Mars 1906. Bản luật ấy là một bản luật bảo chứng. ... nhà có trái đơn, không có điều gì phải nghi ngại cả.

Năm nào cũng có 15 Février, 15 Mai, 16 Août, 15 Novembre thì rút số.
Các ngài muốn dự các cuộc rút số ấy thì gửi ngay 20 quan đến nhà

BANQUE NOUVELLE, 8 Rue Papère, MARSEILLE, France
R. C. MARSEILLE 6576

Le Gérant: NGUYỄN-VĂN-LUẬN

Imprimerie du Trung-Bắc-Tân-Văn

Certifié l'insertion